

*МКУ «Амгинское районное управление образования»
МБДОУ «ЦРР – детский сад «Кэнчээри»*

Анабас дьарык

«Сахалыы оһуорунан үтүлүк киэргэтии»

Иитээччи:
Осипова ЗояАфанасьевна

Тизмэтэ « Үтүлүк»

Уобластар алтыһылары: Билэр-көрөр дьобуру сайыннарыы, кэрэ-эйгэни сайыннарыы уобластара. Уруһуй.

Сыала: саха сирин дойдутун, айылҕатын оҕолорго билиһиннэри, сахалыы оһуордары, тыл саппааһын ханатыы: үтүлүк, күн ойуу, илим харах ойуу, от оһуор, бүөр ойуу; уруһуйга үгэс буолбатах техниканы туттуу, оҕо айар, толкуйдуур, сатыыр дьобуруун сайыннарыы.

Соруга:

- Саха сирин айылҕатын, сирин уотун хартыынаҕа көрүү.
- Сахалыы оһуор ойууларын көрүү.
- Сатаан трафареты туттан уруһуйдуурга үөрэтии.
- Уруһуй дьарыгар интэриэһи тардыы.

Туттуллар тэрил: Саха сирин, айылҕатын туһунан ойуулар, сахалыы оһуордар (слайд). Бэлэм быһыллыбыт үтүлүктэр, трафарет, кырааска, губка.

Дьарык хаамыта:

Оҕолор киирэллэр, төгүрүччү сиэттиһэн тураллар.

-Үтүө сарсыарданан!

- оҕолоор, мин бугун эһигини биир дьикти дойдуга күүлэйдэтэ илдьиэхпин баҕарабын. Сири – дойдуну көрө, күүлэйдии бараргытын сөбүлүүгүт дуу? (саха сирин көстүүтүн ойууга көрүү, ону оҕолор бу ханна баарын этиэһтээхтэр)

- Бу ойууга көстөр сирдэр ханна баалларый? (оҕолор: эппиэттэрэ)

- сөп. Ол аата бу көстөр сирдэр барыта Саха сиригэр бааллар эбит.

- Оччоҕо биһиги ханнык республикаҕа олорор эбиппитий? Саха сирэ. (маладьыастар)

- Билигин Саха сирин кэрэ айылҕатын көрдөрүөм. (ойуу көстөр)

- Сахабыт сирэ кэрэ да көстүүлээх дии, оҕолоор? (оҕолор эппиэттэрэ)

-Оҕолоор, Сахабыт сирэ төһө тымныыный? (Оҕолор эппиэттэрэ)

- Таһырдыаа тымныы буолан биһиги эбээлэрбит, эһээлэрбит халын танас тиктэн кэтэллэр эбит. Ол таһастарын киэргэтэн араас сибэккигэ, күннэ, окко маарыннатан сахалыы оһуор тигэн киэргэтэллэр эбит.

- Мин эһиэхэ ойуулары көрдөрүөм ону эһиги туохха маарынныырын таайаарын, этээрин.

Толкуйдатар ооньуу «Туохха маарынныырый?»

Сыала: ойуу сүрүн көстүүтүн көрөн оҕо айан онорон көрөр дьобурун сайыннарыы.

Ооньуу тутула: оҕолорго араас быһыылаах ойуулары көрдөрүү, ону оҕолор айан көрөн, туохха маарынныырын таайахтаахтар.

Физминутка «Оһуор» (Сахалыы музыкаҕа иитээччи хамсаныытын оҕолор үтүктэллэр)

- Оҕолоор, көрүн эрэ мин илиибэр тугу кэтэн турабыный? Туох диэн ааттанарый? Оҕолор эппиэттэрэ (маладьыастар.) Үтүлүктэр көрүн эрэ, үтүлүкпүт туох киэргэллээбий? (оҕолор: сахалыы оһуордаах)

- сахалыы оһуордар ааттарын билэбит дуу? Билигин мин эһиэхэ сахалыы оһуордары билиһиннэриэм. «күн ойуу», «илим харах ойуу», «от оһуор»; (ойуутун көрдөрөр уонна ыйытар)

- Бу оһуор туох курдугуй? («Күн ойуу», «илим харах ойуу», «от оһуор»)

(Сюрпризный момент)

- Ааны тонсуйаллар уонна Айта диэн кыыс сахалыы таһастаах киирэн кэлэр. Айта илиитигэр бэлэм үтүлүк быһыылаах кумаабылары тутта сылдьар.

- Айта: Оҕолоор, баһаалыста мин үтүлүктэрбэр сахалыы оһуор ойуулаан көмөлөһүөхүт дуо?

- Иитээччи: оҕолоор көмөлөһөбүт дуо? (оҕолор эппиэттэрэ)

- Айта: махталларын! Сарсын кэлэн ылыабым. Үчүгэйдик уруһуйдаарын. (тахсан барар)

Уруһуй "Сахалыы оһуорунан үтүлүк киэргэтии"

Иитээччи оҕолорго быһаарар уонна кумаабы үтүлүгү, сахалыы ойуулаах трафарет, өгнөөх кырааска, губка түнэтэр.

- Бүгүн биһиги трафарет көмөтүнэн сахалыы «Бүөр ойууну» үтүлүкпүтүгэр түһэриэхпит. (Бастаан оҕолорго хайдах түһэрэри көрдөрүү).

Оҕолор нарын сахалыы музыкаҕа үлэлиллэр.

Түмүккэ ыйытыылар:

- Трафаретынан уруһуйдууру сөбүлээтигит дуо?

- Ханнык сахалыы оһуордары биллигит?

- Туох көмөтүнэн уруһуйдаатыбыт?

- Үтүлүктэрбитин сарсын Айта ыла кэллэбинэ олус сөбүлүүрү буолуо.

- Чэйин эрэ оҕолоор, ойууларгытын илдээн куурда уурун.

Манан дьарыкпытын түмүктүүбүт.